

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin – Udviklingen i 1. kvartal 2013

Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin fokuserer på de lægemidler eller lægemiddelgrupper, hvor der har været de største ændringer i omsætningen i forhold til samme kvartal året før.

Det samlede salg af alle apoteksforbeholdte lægemidler i primærsektoren er faldet med **244 mio. kr.** (-9 %) fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Det samlede mængdeforbrug af lægemidler, der opgøres i DDD (Definerede Døgn Doser), er i samme periode faldet med **10 mio. DDD** (-2 %).

Lægemidler med størst stigning i omsætning

- Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)
- Dabigatranetexilat (Midler mod blodpropper)
- Liraglutid (Antidiabetika)
- Formoterol og andre midler til obstruktive luftvejssygdomme **NY**
- Rivaroxaban (Midler mod blodpropper) **NY**
- Ticagrelor (Midler mod blodpropper)
- Fampridin (Sclerose) **NY**
- Paliperidon (Antipsykotika) **NY**
- Phenoxyethylpenicillin **NY**
- Venlafaxin (Antidepressiva)

Lægemidler med størst fald i omsætning

- Atorvastatin (statiner)
- Quetiapin (antipsykotika)
- Oxycodon (Stærke smertestillere)
- Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)
- Acetylsalicylsyre (Midler mod blodpropper) **NY**

Læs mere om:

- [Salget af Victoza® \(Liraglutid\) stiger fortsat i 1. kvartal 2013](#)
- [Salget af ADHD medicin stiger mindre end hidtil](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen](#)
- [Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen](#)

Salget af Victoza® (Liraglutid) stiger fortsat i 1. kvartal 2013

I første kvartal 2013 fortsætter forbruget af Liraglutid (Victoza®) med at stige. Siden det kom på markedet er forbruget kun vokset. Forbruget steg 20 % fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013.

Victoza blev markedsført i 2009 og er et af de nye behandlingsalternativer til type 2-diabetes, der er kommet på markedet i løbet af de senere år. De nye behandlingsalternativer benyttes når kontrol af blodsukker ikke sker tilfredsstillende gennem kost-, vægt- og motionsændringer. Af figur 1 fremgår det at Victoza® dominerer denne gruppe af lægemidler og står for næsten hele omsætningen. En tendens, der ser ud til at fortsætte. Victoza® (Liraglutid) tilhører gruppen af GLP-1 -analoger sammen med Byetta® og Bydureon® (Exenatid). GLP-1 -analoger virker ved at fremme udskillelsen af insulin og samtidig hæmme produktionen af glukagon. Glukagon øger niveauet af sukker i blodet, i modsætning til insulin, der sænker niveauet. Endvidere hæmmer GLP-1 -analogerne tømningen af mavesækken og reducerer appetitten.

På nuværende tidspunkt anbefales det at anvende Liraglutid og Exenatid i kombination med andre antidiabetika.

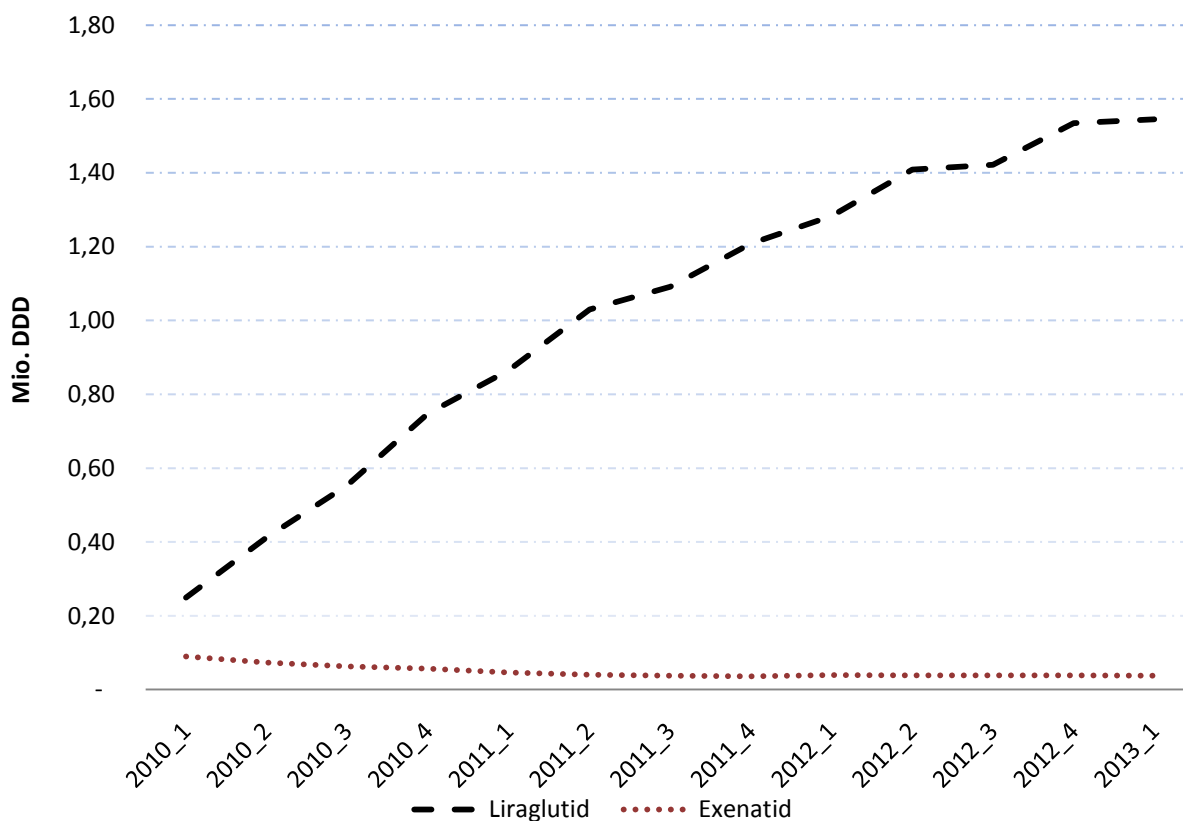
Den appetitreduserende virkning har gjort GLP-1 -analogerne interessante som potentielle slankeprodukter i fremtiden. Det forventes at Novo Nordisk i år vil indsende en ansøgning om godkendelse af Victoza® (Liraglutid) til fedmebehandling, såfremt testresultaterne fra deres fase 3 -studier forløber tilfredsstillende (1). Imødekommes denne ansøgning må det forventes at forbruget af Victoza® (Liraglutid) fortsætter med at stige fremover.

Af Medicintilskudsævnets indstilling af 12. marts 2013 fremgår det at GLP-1 -analogerne står til at miste generelt tilskud og fremover skal have klausuleret tilskud (2). Klausuleret tilskud gives til patienter, der ikke har haft nytte af behandling med Metformin i kombination med andre antidiabetika, eller hvor supplerende behandling med medicin med generelt tilskud ikke har resulteret i ønsket effekt. Det kan overvejes hvorvidt

tilskudsændringen vil få betydning for forbruget af Victoza®(Liraglutid), da GLP-1 –analoger, grundet den høje pris, i forvejen gives til patienter, der har prøvet andet antidiabetika uden at opnå ønsket effekt (3).

Endnu en GLP-1 –analog, Lyxumia®, fra Sanofi-Aventis, er netop blevet markedsført d. 15. april 2013.

Figur 1. Udvikling i forbrug af A10BX, andre blodsukkersænkende midler, eksklusiv insulin, 1. kvartal 2010-1.kvartal 2013

- 1: <http://www.dagensmedicin.dk/nyheder/erhverv/novo-narmer-sig-lancering-af-victoza-som-fedmemiddel/>
- 2: <http://laegemiddelstyrelsen.dk/~media/4B735B877FAB4E28A07D9347C7813EA4.ashx>
- 3: <http://dagenspharma.dk/2013/04/naevn-fastholder-glp-1-analoger-skal-miste-generelt-tilskud/>

Ulla Holten Nielsen

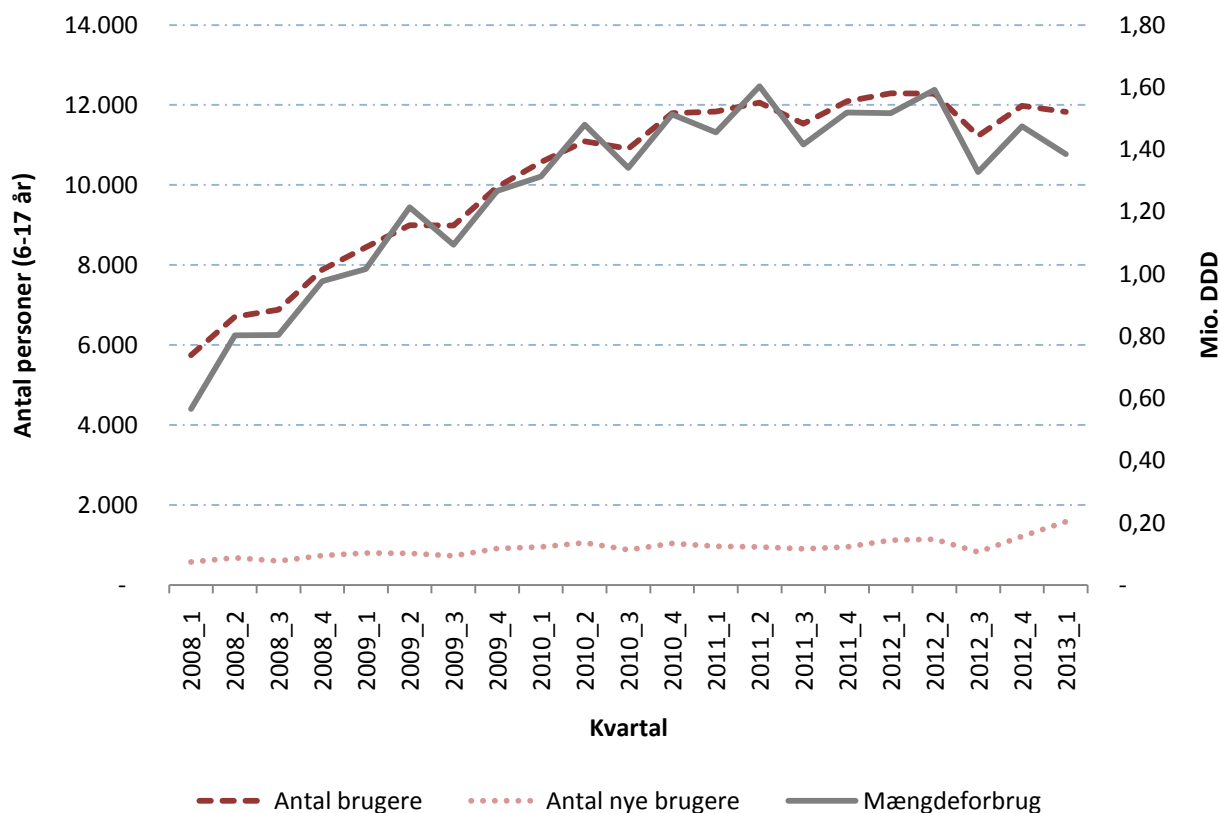
Salget af ADHD medicin stiger mindre end hidtil

Lige siden 1. kvartal 1995, hvor der var 22 skolebørn, der havde indløst en recept på et lægemiddel mod ADHD, er forbruget steget stødt. I 1. kvartal 2013 er ADHD medicin for første gang i 5 år KKE med på Statens Serum Instituts kvartalsvise liste over de lægemiddelgrupper der har haft størst omsætningsstigning. Det skyldes at antallet af personer, der behandles med de ADHD lægemidler ikke stiger så hurtigt som hidtil.

Hvis man ser en anelse mere detaljeret på salget, kan man se (figur 2), at både det totale antal skolebørn i behandling og antallet af skolebørn, der er nye brugere af ADHD medicin, har været nogenlunde stabilt de seneste 3 år. Når medierne stadig er fulde af beretninger om det stigende salg af ADHD medicin skyldes det, at der de seneste år er begyndt at komme mange voksne i behandling.

Statens Serum Institut vil fortsat følge udviklingen på området.

Figur 2. ADHD medicin - Udvikling for skolebørn (6-17 år) i mængdesalg (DDD), antal brugere og antal nye brugere.

Bine Kjøller Bjerregaard

Lægemiddelgrupper med væsentlig stigning i omsætningen

Omsætningen af vaccinen mod **Human Papilomavirus (HPV)** (human type 6,11,16,18) er steget med 35 mio. kr. (227 %) i første kvartal 2013, sammenlignet med 1. kvartal 2012. Vaccinen yder beskyttelse mod de HPV-vira, der på kort sigt kan medføre udvikling af kønsvorter og på længere sigt kan medføre udvikling af livmoderhalskræft og andre former for kræft. Vaccinen blev 1. januar 2009 en del af det danske børnevaccinationsprogram. I forbindelse med forhandlinger om finansloven for 2012, blev det besluttet at alle danske piger født 1985-1992 tilbydes gratis vaccination mod HPV i perioden 27. august 2012 og frem til udgangen af 2013. Det er sandsynligt, at tilbuddet om gratis vaccination til piger fra årgangene 1985-1992 forårsager den kraftige stigning i omsætningen. Læs evt. mere i [Trends i salget af apoteksforbeholdt medicin for 3. kvartal 2012](#).

For **Dabigatranetexilat (middel mod blodpropper)** er både udviklingen i omsætning og i DDD på næsten 90 % fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. I kroner og ører er stigningen ca. 11,5 mio. kr. Det er dog en forholdsvis lille stigning sammenlignet med stigningerne fra 2011 til 2012. Det er således første gang, stigningen er mindre end 100 %

Det er ikke kun for Dabigatranetexilat, der ses en stigning i forbruget. Et andet lægemiddel mod blodpropper nemlig **Rivaroxaban** stiger også. Stigningen er forenelig med en udgivelse af en vejledning fra rådet for anvendelse af dyr sygehusmedicin (RADS). Der ses (tabel 1) en stigning på mere end 500 % i omsætningen, men hele 1.500 % i mængdeforbrug, hvilket skyldes et kraftigt prisfald. Der har i perioden været en stigning på 200 % i antal nye brugere.

Den kraftige stigning i forbruget af midler mod blodpropper ses også for **Ticagrelor**, hvor der også er kommet en vejledning fra RADS (maj 2012). Stigningen sås både i tredje og fjerde kvartal 2012, og stigningen fortsætter i 2013. Udviklingen i omsætning og DDD er ensartet på ca. 85 %. I alt 4.607 personer er i første kvartal i behandling med Ticagrelor.

Omsætningen af acetylsalisylsyre, brugt mod blodpropper, har derimod været faldende.

Lægemiddelgruppen '**Formoterol og andre midler til obstruktive luftvejssygdomme**' indeholder kombinationspræparater af formoterol (en langtidsvirkende beta-2-agonist) med steroid. Kombinationer med steroiderne beclometason hhv. fluticason fås som inhalationsprays og er godkendt til astma, hvorimod kombinationer med budesonid fås i en pulverinhalator og er godkendt til både astma og KOL.

Lægemedelgruppen omsatte i første kvartal for 92,4 mio. DKK. Heraf stod kombinationer af formoterol og budesonid, som sælges som Symbicort Turbuhaler og parallelimport, for 97 pct. af omsætningen. Omsætning af Symbicort Turbuhaler og parallelimport er steget med 10 pct. i forhold til 1. kvartal 2012 og skyldes primært en generel prisstigning på produkterne på gennemsnitlig 9,3 pct.

Fampyra (fampridin) anvendes til symptomlindrende behandling af multipel sklerose og er godkendt til forbedring af gangfunktionen. Det blev markedsført den 3. oktober 2011, således at det næsten lige var kommet på markedet i første kvartal 2012, der er sammenligningsperioden. Omsætningen er i 1. kvartal 2013 på 4,2 mio. DKK. Der er tale om et relativt dyrt lægemiddel, der koster gennemsnitlig 150 DKK pr. defineret daglig dosis (DDD). Der kan søges om enkelttilskud til en 14 dages afprøvning og derefter til 12 måneders behandling, hvis der er effekt ifølge specifikke kriterier.

Omsætningen af det dyre antipsykotikum **paliperidon** er steget med 3.7 mio. kr. (45 %) fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Stigningen i omsætningen er drevet af depotinjektionspræparatet Xeplion®, som har en gennemsnitspris på ca. 115 kr./DDD. Xeplion® kom på markedet i maj 2011. Såvel mængdeforbruget som antallet af personer, der har indløst recept på Xeplion®, er steget støt siden markedsføringen. Fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013 er mængdeforbruget steget med 64 %, og antallet af personer, der har indløst recept på Xeplion® er steget med 55 %. I 1. kvartal 2013 var der 665 personer, som indløste recept på Xeplion®.

Det højere forbrug af **phenoxymethylpenicillin** i 1. kvartal 2013 i forhold til 1. kvartal 2012 kan muligvis skyldes et øget antal luftvejsinfektioner på grund af den lange vinter. Vi ser desuden et mindre forbrug af makrolider i 1. kvartal 2013 end 1. kvartal 2012 og antager at dette kan skyldes, at der ikke i vinteren 2012/2013 har været udmeldinger om mycoplasma epidemi hvilket var tilfældet i vinteren 2011/2012 og hvorfor mange luftvejsinfektioner i år er blevet behandlet med phenoxymethylpenicillin og ikke med et makrolid.

Det antidepressive middel **venlafaxin** var også på topti-listen over stigninger i omsætningen i de forrige kvartaler. Omsætningsstigningerne i forhold til året før skyldes overvejende prisstigninger på venlafaxin produkter efter tilskudsændringer for medicin mod depression og angst i foråret 2012. Læs mere om disse prisstigninger på [IRFs hjemmeside](#). Den gennemsnitlige pris pr defineret døgndosis (DDD) på de solgte pakninger er dog halveret siden de lå højest i 3. kvartal 2012, men ligger stadig 25 procent højere end i samme kvartal sidste år. Den gennemsnitlige pris pr DDD var henholdsvis 1,22 kr. i 1. kvartal 2012, 3,49 kr. i 3. kvartal 2012 og 1,71 kr. i 1. kvartal 2013.

Tabel 1 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft den største stigning i omsætningen fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i sidste kvartalsrapport.

Tabel 1. Lægemedelgrupper med væsentlig stigning i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013

Lægemedelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsstigningen.	Antal personer der indløste recept i 1. kvartal 2013	Omsætning i 1. kvartal 2012 i mio. kr.	Omsætning i 1. kvartal 2013 i mio. kr.	Stigning i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Papillomavirus (human type 6, 11, 16, 18)	J07BM01	Gardasil®	³⁾ N.A.	15,45	50,57	35.1 (227 %)	0.1 (271 %)
Dabigatranetexilat	B01AE07	Pradaxa®	12.329	12,95	24,43	11.5 (89.0 %)	0.5 (88.0 %)
Liraglutid	A10BX07	Victoza®	15.583	43,66	52,41	8.8 (20.0 %)	0.3 (20.0 %)
Formoterol og andre midler til obstruktive luftvejs sygdomme NY	R03AK07	Symbicort Turbuhaler og parallelimport	62.233	83,84	92,39	8.6 (10.0 %)	0.1 (1.0 %)
Rivaroxaban NY	B01AF01		3.003	0,91	5,80	4.9 (539 %)	0.4 (1519 %)
Ticagrelor	B01AC24	Brillique®	4.607	4,81	8,91	4.1 (85.0 %)	0.2 (85.0 %)
Fampridin NY	N07XX07		360	0,24	4,19	3.9 (1642 %)	0.0 (1639 %)
Paliperidon NY	N05AX13	Xeplion®	1.151	8,25	11,94	3.7 (45.0 %)	0.0 (28.0 %)
Phenoxymethylpenicillin NY	J01CE02		293.675	23,26	26,70	3.4 (15.0 %)	0.3 (11.0 %)
Venlafaxin	N06AX16		41.200	7,32	10,53	3.2 (44.0 %)	0.2 (3.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

3)Det meste HPV vaccine sælges til læger til brug i praksis og antallet af personer kan derfor ikke udregnes

Lægemiddelgrupper med væsentligt fald i omsætningen

Atorvastatin tilhører gruppen statiner, der bruges mod forhøjet kolesterol i blodet. Prisen på atorvastatin er faldet betydeligt efter patentudløb d. 14. maj 2012. Den gennemsnitlige pris for de solgte pakninger er faldet fra 6,19 kr. pr. DDD til 0,57 kr. pr. DDD fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Omsætningen i kroner er derfor faldet til mindre end 1/6, på trods af, at forbruget er steget med 70 procent i samme periode. Det øgede forbrug er sket på bekostning af simvastatin, som dog stadig er det mest solgte statin, idet 338.000 købte simvastatin i 1. kvartal 2013 mod 67.000, der købte atorvastatin.

For **quetiapin** ses der et fald i omsætningen på 40.8 mio. kr. (54 %) som følge af patentudløbet på Seroquel® (quetiapin) i marts 2012. For Seroquel XR® (depot, quetiapin) ses en kraftig stigning i omsætning på 6.7 mio. kr. (972 %) fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Såvel mængdeforbrug som antal personer, der indløste recept på Seroquel XR®, er i perioden steget med hhv. 1.075 % og 673 %. Læs mere om udviklingen i brugen af antipsykotika i rapporten "[Brug af antipsykotika 2002-2011](#)".

Selektive serotonin genoptagelseshæmmere (SSRI) er den mest anvendte gruppe af antidepressiv medicin. Forbruget af gruppen er faldet en lille smule. Men omsætningsfaldet på 27 mio. kr. skyldes primært, at de lægemidler der blev købt i første kvartal 2013 i gennemsnit var billigere end de lægemidler, der blev købt samme kvartal året før. Som i forrige kvartal skyldes det flere forskellige ting, dels at en del af forbruget er flyttet fra det dyrere lægemiddelstof escitalopram, men også pga. prisfald på de meget anvendte lægemiddelstoffer citalopram og især sertralin. **Escitalopram** står for 12,5 mio. kr. af faldet. Primært fordi 1/3 af forbruget er forsvundet. I foråret 2012 blev tilskuddet til dette lægemiddel ændret, så der ikke længere gives generelt tilskud til alle, men er klausuleret til de patienter, hvor behandling med et billigere alternativ har vist sig utilstrækkeligt eller med for mange bivirkninger (læs mere om tilskudsændringerne her). **Sertralin** står for knap 9 mio. kr. af faldet i omsætningen - på trods af en stigning i forbruget af denne. Det skyldes, at prisen pr DDD er faldet, så den næsten kun er en fjerdel af prisen i 1. kvartal forrige år, hvor den lå højt pga. voldsomme prisstigninger. Prisen er nu lavere end før disse prisstigninger. **Citalopram** står for knap 5 mio. kr. af omsætningsfaldet. Primært pga. prisfald på 35 procent, samt et mindre fald i forbruget på 7 procent.

Omsætningen af **naturlige opiumalkaloider (N02A)** er faldet med 36 mi. Kr. (27 %) fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013. Størstedelen af faldet ses i gruppen oxycodon (N02AA05). I de sidste to kvartaler 2012 faldt forbruget af oxycodon med hhv. 20 og 17 mio. sammenlignet med tilsvarende kvartaler i 2011, et fald på 50 %. Omtrent det samme procentuelle fald nemlig 61 % ses i første kvartal 2013 for oxycodon. Du kan se mere om forbrugsudviklingen af oxycodon på Statens Serum Instituts [oxycodon barometer](#).

Generelt gælder det for **acetylsalicylsyre**, brugt mod blodpropper, at der har været et stigende forbrug til og med 2008, og at forbruget er stagneret i perioden 2009-2011 for derefter at falde lidt i 2012. Tendensen med et svagt faldende forbrug er fortsat ind i første kvartal af 2013. Faldet i mængdeomsætningen er på 2.4 mio. DDD svarende til ca. 7 % (tabel 2). Omsætningsfaldet i kroner på 43 % skyldes for en stor del et fald i priserne på nogle af lægemidlerne i gruppen.

Tabel 2 viser, hvordan omsætningen og mængdeforbruget har udviklet sig for de lægemiddelgrupper, der har haft det største fald i omsætningen fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013.

Når der står "NY" efter lægemiddelstoffet eller lægemiddelgruppen, betyder det, at lægemidlet ikke har været med i forrige kvartalsrapport.

Tabel 2. Lægemiddelstoffer eller lægemiddelgrupper med væsentlig fald i omsætning eller mærkbare ændringer i mængdeforbruget fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013

Lægemiddelstof eller lægemiddelgruppe	ATC-gruppe ¹⁾	Kommentar og vigtigste undergrupper i forhold til omsætningsfaldet.	Antal personer der indløste recept i 1. kvartal 2013	Omsætning i 1. kvartal 2012 i mio. kr.	Omsætning i 1. kvartal 2013 i mio. kr.	Forskel i omsætning i mio. kr. (pct.)	Forskel i mængdeforbrug i mio. DDD ²⁾ (pct.)
Atorvastatin	C10AA05		67.449	51,94	8,11	-44 (-84 %)	5.9 (70.0 %)
Quetiapin	N05AH04		28.292	75,59	34,77	-41 (-54 %)	0.0 (4.0 %)
Stærke smertestillende midler (opioider)	N02A	Oxycodon	216.471	131,62	95,69	-36 (-27 %)	-0.2 (-2.0 %)
Selektive serotonin gen-optagelses hæmmere (SSRI)	N06AB		191.926	62,61	35,20	-27 (-44 %)	-1.6 (-6.0 %)
Acetylsalicylsyre NY	B01AC06		277.031	34,02	19,31	-15 (-43 %)	-2.4 (-7.0 %)

1)ATC: Anatomisk terapeutisk kemisk klassifikation

2)DDD: Defineret døgndosis

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Dataleverancer og Lægemiddelstatistik på mail stapost@dkma.dk eller telefon 3268 5125.
Statens Serum Institut, Dataleverancer og Lægemiddelstatistik, maj 2013